

ירון! אל תאיים התפטר!

קירשנבום בהפגנה בטלוויזיה
הטלוויזיה חגגה הרבה זמן

הוא אמר שזה עוצב. קשה, אבל אי אפשר שלא לשדר. עדיין מאפשרים לי לעשות דברים בטלוויזיה, ואני מאוד מעריך את זה. יש לי מועקה לגבי הטלוויזיה כולה, אני מתייחס אליה כמו אל מיפעל שנכשל.

אנשים מאשימים אתכם, את קבוצת הראשונים, שאתם מרגיזים שום באיזו הטלוויזיה שיוכת לכם. דמעתה, הפלוזוויה, תרצה או לא תרצה, מנוהלת עליידי הממשלה.

לא נכון! רשות השידור היא לא של הממשלה, היא עצמאית.

ומה עם הוועד המנהל?
נכון, הוא מתמנה על-פי מפתח פוליטי, אבל מעמד הרשות הוא לא ממשלתי.

אתם מקבלים משכורת מ-אוצר המדינה?

אבל גם הפטריוט מקבל כסף מאוצר המדינה, ואי אפשר להגיד שזו הצגה ממשלתית. רשות השידור היא ממלכתית, וזה מעמד חשוב מאוד. אף פעם לא חשבנו שהיא שייכת לנו, לאותה קבוצה הזו, מכונה "סרטן מראלני". מה שכן חשבנו, זה שאנחנו נקלענו אל הטלוויזיה, ולא דווקא בגלל כישורים. חלק עברו ליד ה"בנין בזמן", חלק בפרובוקציה, לא משנה עכשיו. נקלענו אל הטלוויזיה והיתה לנו תחושה, מהיום הראשון, שיש לנו אחריות עצומה לגבי הצעצוע שנמסר לידינו: לי שמור על האמינות שלו ועל היושר, ואם יש צורך, להיכנס לעימות עם גורם פוליטי, לא לרקוד לפי חליל פוליטי זה או אחר. אני נהנה מהתעוב שחשים כלפי ה"גורמים הפוליטיים", הפכתי את זה למקור פרנסה, כי אני פחות-או יותר מרגיש אותו דבר כלפיהם.

האחריות היא כלפי החברה הישראלית ולא כלפי ההנהלה, או כלפי גוף פוליטי.

מה דעתך על לפיד?
מה שקורה ללפיד קורה לו משום שהוא מינוי פוליטי. הפוליטיקאים מרגישים ש"הוא חייב להם. אבל פיתאום, לפיד מרגיש את שאנחנו הרגשנו כשהדיחו אותנו, ולכן ימיו ספורים.

כשהוא נכנס לערוך את החדשות, הוא התחיל להבק את העסק, כי הוא יודע להיות עיתונאי טוב. אני אמרתי לו: תדע לך, שיבוא יום ונצטרך להגן עליך. הוא (המשך בעמוד 72)

עניין מאוד פוליטי לוועד-המנהל. **אז לא היית פעיל במלוויזיה.**
הייתי בחופשה, אבל מכיוון שהם רצו לנצל את זה שאני בחופש, כדי להדיח אותי, חזרתי לעבוד כמנהל-תכנות. כבר אז התחילו לנטרל את ירון לונדון ואת ג'ודי לוך, היה ברור שאנחנו במאבק ושהולכים לקראת תהליך של עריפה. היתה לפנינו ברירה: או ללכת בשקט או להתריע על העריפה.

בחרתי בדרך השנייה, כי אני נגד קדור שים מעונים, זה מעורר בי פרייה. אני לא קדוש מעונה, והיה חשוב שידעו שיש עריפה ולאן מועדות פניה של רשות השידור.

אך ברשות-השידור יש בעיה — מדי חים, לא מפתרים. אתה קיים למרות ה"הדחה" או שאתה בחופשה ללא תשלום, או שאתה מקבל משכורת ולא עושה כלום. מכל מקום, אי-אפשר להיפטר ממך. במיקרה שלי הם פשוט לא חידשו את הקדנציה, למרות שהמנהל ביקש זאת, או, כמו נגיבים בלילה, הם כינסו ישיבה של הוועד-המנהל וביקשו מצוקרמן לצאת והצביעו — לפיד קרא לי, כדי לבשר את גזר-הדין.

היה ברור שזה סוף העסק. הלכנו, מיש-לחת שלמה — חיים יבין אחימאיר ואני לשכנע את לפיד שלא ידח את צוקרמן. הסברנו לו שזה יורק טלוויזיה, כי ארגון הוא מנהל טוב מאוד, שמיפעל פרובלמטי כמו הטלוויזיה זקוק לו. אבל ארגון הודח, והיה ברור שינטרלו את האחרים. הם לא הדיחו, הם ניטרלו. הם לא הדיחו את ירון, אבל עשו הכל כדי שלא יהיה לו כדאי לעשות את עלי כותרת. הם לא הדיחו את יצחק רועה, אבל עשו הכל כדי שיצא ירצה להגיש את כמעט חצות, וככה יצא את הטלוויזיה, ואז אני אמרתי ללפיד: זו לא בעיה לפרק את הטלוויזיה, הבעיה תהיה להרכיב מחדש. אבל לפיד היה צריך למלא את הציפיות של אלה שמינו אותו, והוא פירק את הטלוויזיה. הוהרגו אותו, שלוקחים פה את החלקים הכלי חשובים במאזל, התחיתות הנוגעות לכל החתיכות האחרות, הוא הישלה את עצמו שיצילה להרכיב מחדש. היום הם חושב שהוא יודע שטעה.

אתה חושב שהטלוויזיה תחיה סל את עצמה?
הטלוויזיה לא תתחסל, אבל היא תגי-סוט לאורך ימים.

מדוע אתה ממשוך לעבוד ב"טלוויזיה, מדוע אינך מתפטר?
בודדים כמוני יכולים לעשות בטלוויזיה דברים יפים מאוד. יש דברים שאני יכול לעשות בטלוויזיה, שלא אמצא להם מממן בשום מקום אחר.

מאוד נהנית לעשות את בורות המים, זה לקח שמונה חודשים לעשות את שני החלקים, שום גוף פרטי לא היה מממן לי את זה.

קל להכין את יוסטמן להיסלר. יש קונסנזוס נגדו. אבל אם אני רוצה לחסל את הצנזורה ואגיד שיוסטמן הוא היסלר, אעורר את הנוגדנים האגנים על הגוף המתורבן שוקרא צנזורה

אניך חושש, שיום אחד יפסיקו לממן את הסרטים שלך?
לא! כל מה שביקשתי לעשות נתנו לי. בורות המים אושר לשידור בלי בעיות, למרות שהיו קטעים מאוד פרובוקטיביים, ולהנהלה לא היה קל לאשר דברים כאלה.

איך הצלחת להעביר את הכתבה שלך במהלך המזדחמה מצידוק, כתבה שהראתה לראשונה בטלוויזיה הישראלית את הכיבוש בכיעור?
את הכתבה ראה לפיד לפני השידור,

עבדנו שלושים שעות ביממה, ובראש וראשונה נשענו על הכישרון של קובי, מיקי ופרויקה. ואחר כך גם הנוך. הם היו שילוב יוצא מהכלל: החריפות של מיקי, שכמעט איני מכיר שניה לה, השובבות של פרוייקה, והנהיג של קובי והעקשנות שלו לא להתפשר על אמירה אמביוולנטית — ואני אומר את בשיא ההערכה — הטירוף של חנוך מרמרי — אני פשוט חושב שהוא מטורף.

חלק מהרעיונות היו פרי הדמיון המטורף של חנוך. הוא מסוגל להביא לך אסוציאציה אציה הכי מטורפת, הכי קולעת, הכי-מזוהה במובנה הסאטירי. אני באמת חושב שלא קמה כזו קבוצה קומוניקטיבית בכתיבה, ומאוד הצטערתי כשהם אחר-כך נפרדו. גם השחקנים תרמו המון. כל השישה, המישחק של שבתאי קונורטי הכובד של אהרון אלמגו, רבקה מיכאלי שהיא קומיקאית בלתי-רגילה, והכישרון האדיר של עליזה רוזן רדובי גל, הגאוניות של טוביה צפיר — התלכיד הזה עבד מצויין. זו היתה הצלחה שההימה וחספה גם אותנו. מצאנו את עצמנו — ששים איש — ב"חוויה אדירה, שאין לה התחלה ולא סוף.

למה, אם כך, זה נגמר?
רק בגללנו. הגענו לעייפות. עשינו 32 תוכניות, שזה כמו 32 הצגות בכורה. חששנו נו שאנחנו מתחילים לחזור על עצמנו. על מי לא צחקנו? על הממשלה, על הכנ"ס, על הערבים, על היהודים, על הכל-כלה, על הדת ועל הפער החברתי. בכל תחום עשינו עשרים-שלושים אייטמים, נגמרנו לנו צורות הטיפול.

לתוכנית האחרונה, לא אשכח, הגענו על ארבע, היינו עייפים שאי-אפשר לתאר. הרבה מאוד אנשים חושבים שהורידו את "ניקוי ראש".

הטעם של הבימאי: יש בימאי שאהב זהים ברקע, יש כאלה שאהבים את זה סולידר, או יש תפאורה של חלק מעץ, או כאלה שאהבים את זה יעני זוק, או רואים את פנסי האולפן. לומר יש אור, חים, ומיד האורחים הם אלה שהופיעו בפעם הקודמת, הומר היה האורח שלהם. תמיד אמרתי כי אלה שמופיעים בחיים שכאלה, הם פעם הקהל ופעם הנושבים על הבימה — כל הארץ מישפחה אחת קטנה. כך נתפס בידור בטלוויזיה כשירים, אבל זה לא נתון, הטלוויזיה חייבת לייצר בידור וחוזק הנגשש אין לנו בידור מילולי.

"ניקוי ראש" היתה בידור? ודאי, תוכנית בידור סאטירית. שז' בני הרעיון?
עוד לפני ניקוי ראש עשינו תוכנית בשם לא הכל עובר. היא שודרה בכל יום שישי, ולא הגענו לרמה גבוהה. התוכנית היתה יחסית די-חריפה, ובשלב מסוים התחיל לחץ בועד המנהל, ואני הרגשתי שהתוכנית לא מספיק טובה בשביל לעמוד בלחץ. היה קטע שהרגינו מאוד, זה היה אחרי שזן קבאמוץ יצא עם העתיקות של דיין בהעולט הזה. הוא כתב על זה קטע לי-לא הכל עובר, אבא שלי צילצל ואמר לי: היה בסדר, אבל הקטע עם דיין לא היה בסדר. אמרתי לו: אבא, הוא עובר על החוק, אם אתה היית עושה מה שהוא עושה, היית הולך לבית-סתר. אבא שלי אמר לי: במלכות לא נוגעים. אבל בסך הכל התוכנית לא היתה טובה, והבנתה שלא אצליח להגן עליה מפני הלחצים, ואז הודעתה שאני מוריד אותה.

מפיק יבול להוריד תוכנית? לא, זה בהחלט לא היה מקובל. אבל היתה לי הרגשה שאם לא אוריד את ה"תוכנית, יורידו לי אותה. ואם היו מורידים תוכנית סאטירית בהחלטה של הוועד המנהל, לא היו נותנים לטאטירה לעלות שוב.

הסברתי להנהלת הטלוויזיה כי אם לא אנהג כך, אקבור את הסאטירה לדורי-דורות. אני זוכר שאמרתי לטוביה צפיר, שהשתתף בתוכנית ושהיה מצלצל אלי בכל חצי שנה בערך: לא תדאג, עוד נחזור ונעשה תוכנית סאטירית.

מתי הוחלט להפיק את "ניקוי ראש"?
כשצוקרמן נכנס לנהל את הטלוויזיה, היתה לנו שיחה, איך הוא יכול לנצל אותי. אמרתי לו שאני יכול לעשות שניים-שלושה סרטים דוקומנטריים בשנה, ואני בכלל לא בטוח שהם יהיו טובים. ואז דיברנו על תוכנית סאטירית, שתשר דר פעם בשבועיים. נסעתי לאנגליה לראות מה התחשב, ראיתי ב"בי-בי-סי את מונטי פיטון ופגשתי את האנשים שיצרו את הסידרה. נסעתי גם לארצות-הברית, ואז פרצה מלחמת יום-הכיפורים. חזרתי ארצה, הפקתי וערכתי את סידורי המל-חמה עם עוד הרבה אנשים טובים. שידרנו אז ששתים וחצי ביום מהדרה.

כשהסתמנה הפסקת-האש עם מצריים, אמרתי לאנרון שאקח חצות ואעשה סרט דוקומנטרי, שקראתי לו סדק בקרח, על ימיה האחרונים של המלחמה.

אם יש דבר שאני אהב לעשות זה סר-טים דוקומנטריים, זה פשוט מרתק. אתה קשור לצוות קטן, לא מסורבל, אתה לא צריך הכנה מיידיעו-מיה, ובשולחן-הערי-כה אתה בונה ועומתת שלמים. אני אהב את העיסוק בפילם יותר מאשר בוידאו. בוידאו התמונה קרה, סטאטית, אני אהב את הסריטות של הפילם:

עשיתי את הסרט ואז זה היה מצבי רוח של אחרי המלחמה החלטנו: נעשה תוכנית סאטירית.

פניתי לחברה של zoo הארץ, שעבדו בי העולם הזה. בהתחלה חנוך מרמרי לא יכול היה להצטרף, אז התחלנו עם ב' מיכאל, אפרים סידון וקובי גיב, שכתבו את רוב החומר.

איך היכרת את החברה של "ZOO הארץ"?
בזמן לא הכל עובר הם הביאו חומר, שהראה על כישרון אבל לא התאים, ויכול להיחל מהייתי קהה מדי לכישרון שלהם והעמסתי ללכת עם תוכנים בסוחים. הלכתי לראות את ההצגה שלהם אצל אנגמן, שהיתה כתובה בכישרון אדיר, הבאתי אותם לטלוויזיה ואמרתי: יאללה, עושים תוכנית.

הכתיבה היתה די קשה, אבל בהמור היה ברור שאין להם מחתרים, שהם ברוכי כישרון בצורה אדירה. מאז הורו של קינן, חפר ובן-אמוץ, אני לא חושב שהיתה קבוצה שהתלתה כמו הקבוצה הזו ב"אנר המאוד קשה.

אם במהדורת "מבט" יעשרדים על המהומות במלחמת-השנפה בין-גורדין דרך הלוויין, אז הגיעו ימים רעים באמת

הופעתו בהרצאות. כדי להסביר שלא הורידו אותנו. לפיך, צוקרמן ביקש עוד 12 תוכניות, הוועד-המנהל ביקש שנמשיך.

אחרי שעסקת בעבודה כזיכך יצירתית, עברת לתפקיד ניהולי במנהל התוכניות.
זה היה שטר שארנון צוקרמן גבה ממני. אני לא רציתי בגיב הזה.

מדוע?
תפקידי ניהול ברשות-השידור הם פא-תטיים. המנהל הוא בעצם רכז, הוא לא יכול להגיד לעובד מה לעשות ומה לא. אינו יכול לכפות שום עשייה.

התפקיד הוא פיקטיבי, הוועדים כל-יך חזקים, שהם הופכים את הניהול לבלתי-אפשרי. התלהבות הראשונים של בלי חתי-בונות, של שעות נוספות — נעלמה ואי-ננה. נעלמו המימם שבהם רצית להוכיח שמהפנס המהורבן אתה מוציא קסם. בר-בום השנים הלך הקסם מהפנס.

זה היה שטר שהייתי צריך לפרוע לאר-י גון. קודם כל כתרדה על העורה בניקוי ראש, אם בגלל זה שהוא העמיד אותנו בראש סדר-העדיסיות, ואם בגלל העמידה בלחצים, כי לא היתה ישיבת כנסת שלא התחילה בניקוי ראש. כשהחליתי להעניק לי את פרס ישראל, היתה על זה ישיבת ממשלה. אנשים תיכננו את סדר היום לפי נקוי ראש.

ומה עשית במנהל תוכניות?
הייתי מנהל תוכניות קדנציה שלמה, וכשהתברר לי שאני לא יכול להזיז דב-רים, ניסיתי לפתח עשייה דרמאטית, זה טורפד על-ידי העובדים, ולא היו לי משי-אבים. טירפדו לי את עודד קוטלר, שהבאתי מבחוק, ואז הבנתי שזה בלתי-אפשרי, כשינסיתי ליצור תוכניות בידור, אמרו לי: תסתפק בזמרים. זה לא עניין אותי. אני אהב לעבוד בשטח. כמנהל האחראי לאנשים שלא-רדוקא הוא בחר, אנשים הכפויים עליך, לא יכולתי לעבוד.

אז בא המהפך, והקיום שלי הפך להיות

אבל לא הייתי יכול לנצל אותי. אמרתי לו שאני יכול לעשות שניים-שלושה סרטים דוקומנטריים בשנה, ואני בכלל לא בטוח שהם יהיו טובים. ואז דיברנו על תוכנית סאטירית, שתשר דר פעם בשבועיים. נסעתי לאנגליה לראות מה התחשב, ראיתי ב"בי-בי-סי את מונטי פיטון ופגשתי את האנשים שיצרו את הסידרה. נסעתי גם לארצות-הברית, ואז פרצה מלחמת יום-הכיפורים. חזרתי ארצה, הפקתי וערכתי את סידורי המל-חמה עם עוד הרבה אנשים טובים. שידרנו אז ששתים וחצי ביום מהדרה.

כשהסתמנה הפסקת-האש עם מצריים, אמרתי לאנרון שאקח חצות ואעשה סרט דוקומנטרי, שקראתי לו סדק בקרח, על ימיה האחרונים של המלחמה.

אם יש דבר שאני אהב לעשות זה סר-טים דוקומנטריים, זה פשוט מרתק. אתה קשור לצוות קטן, לא מסורבל, אתה לא צריך הכנה מיידיעו-מיה, ובשולחן-הערי-כה אתה בונה ועומתת שלמים. אני אהב את העיסוק בפילם יותר מאשר בוידאו. בוידאו התמונה קרה, סטאטית, אני אהב את הסריטות של הפילם:

עשיתי את הסרט ואז זה היה מצבי רוח של אחרי המלחמה החלטנו: נעשה תוכנית סאטירית.

פניתי לחברה של zoo הארץ, שעבדו בי העולם הזה. בהתחלה חנוך מרמרי לא יכול היה להצטרף, אז התחלנו עם ב' מיכאל, אפרים סידון וקובי גיב, שכתבו את רוב החומר.

איך היכרת את החברה של "ZOO הארץ"?
בזמן לא הכל עובר הם הביאו חומר, שהראה על כישרון אבל לא התאים, ויכול להיחל מהייתי קהה מדי לכישרון שלהם והעמסתי ללכת עם תוכנים בסוחים. הלכתי לראות את ההצגה שלהם אצל אנגמן, שהיתה כתובה בכישרון אדיר, הבאתי אותם לטלוויזיה ואמרתי: יאללה, עושים תוכנית.

הכתיבה היתה די קשה, אבל בהמור היה ברור שאין להם מחתרים, שהם ברוכי כישרון בצורה אדירה. מאז הורו של קינן, חפר ובן-אמוץ, אני לא חושב שהיתה קבוצה שהתלתה כמו הקבוצה הזו ב"אנר המאוד קשה.